

Riktlinje

Gullspångs kommun

Riktlinje gällande kostnader för familjehemsvård

Beslutad av: Vård- och omsorgsnämnden

Datum och paragraf: 2025-12-08, §171

Dokumentansvarig: Förste socialsekreterare

Gäller från: 2026-01-01

Diarienummer: VON 2025-155

**GULLSPÅNGS
KOMMUN**

Innehållsförteckning

Innehåll

Inledning.....	4
Arvode.....	4
Omständigheter som kan reducera arvodet och omkostnadsersättningen.....	5
Kompensation genom tillfällig föräldrapenning	5
Omkostnadsersättning	6
Allmänt.....	6
Principerna för omkostnadsersättningen	6
Barnets grundkostnad.....	6
Fickpengar.....	7
Barnbidrag och studiebidrag	7
Avtal och uppräkningsvarje år.....	7
Barnet/ungdomens tilläggs-kostnader	8
Lönebortfall.....	8
Kostnader återkommande varje månad.....	8
Barnomsorgsavgift/fritidsavgift	8
Busskort.....	8
Kostnad för mobiltelefon.....	8
Kostsamma fritidsaktiviteter.....	9
Resekostnader (vid umgängesresor, läkarbesök och särskilda fritidsaktiviteter).....	9
Specialkost (behöver styrkas med ett intyg från läkare).....	9
Återkommande medicinering som inte ingår i högkostnadsskyddet.....	9
Riktlinjer för tilläggs-kostnader av engångskaraktär.....	9
Basutrustning kläder	9
Övrig basutrustning	10
Cykel.....	10
Dator	10
Fritidsaktiviteter.....	11
Glasögon och linser	11
Körkort för bil.....	11
Mopedkort	11
Läger.....	11
Mobiltelefon	11

Moped/EU-moped	12
Pass	12
Semesterresor.....	12
Skolresor.....	12
Sportutrustning	13
Studenten	13
Utrustning inför placering	13
Ungdom som fyller 18 år och/eller bor stadigvarande i ett familjehem.....	13
Förberedelser inför 18-årsdagen.....	13
Familjehemsvård under gymnasietiden	14
Föräldrars underhållsskyldighet under gymnasietiden.....	14
Ungdom som sommarjobbar och bor kvar i familjehemmet.....	14
Ungdom som arbetar och bor kvar i familjehemmet.....	14
Ungdom som har barnpension/aktivitetsersättning och bor kvar i familjehemmet...	14
Ekonomiskt bistånd	14
Privata placeringar	14
Vårdnadsöverflyttningar	15
Generell information om samtliga ersättningar.....	15
A-kassa	15
Barnbidrag	15
Barnpension	15
Bostadsbidrag	15
Ekonomisk ersättning	15
Försäkringar.....	16
Pension.....	16
Sjukpenning	16
Studiehjälp	16
Underhållsbidrag och underhållsstöd	16
Generell information	17
Sparande och barnets ekonomiska tillgångar	17

Inledning

Familjehemmets uppdrag grundar sig på de planer som i enlighet med 9 kap 12 § SoL (Socialtjänstlagen SFS 2025:400) upprättas för barnet eller den unge. Den vårdplan samt genomförandeplan som upprättas enligt BBIC reglerar uppdragets omfattning. Dessa planer ligger till grund för vilket arvode och vilken omkostnadsersättning som ska gälla.

Överenskommelser regleras i ett avtal mellan socialnämnden och familjehemmet.

Riktlinjerna fungerar vägledande i arbetet med ärenden gällande placerade barn. De anger vad som är att betrakta som god levnadsnivå i normalfallet och ska inte tolkas som absoluta regler. Enligt socialtjänstlagen ska en individuell behovsprövning alltid göras och om särskilda skäl föreligger kan det motivera avsteg från riktlinjerna.

Finns det anledning att göra undantag från den normala handläggningen och undantaget är av principiell betydelse ska Vård- och omsorgsnämnden besluta i frågan.

Enligt SKRs rekommendationer ska placerade barn ha samma standard som övriga barn/ungdomar i familjen.

Arvode

Gullspångs kommun har beslutat att följa SKR:s riktlinjer (cirkulär)¹ som utkommer varje år. Finns det behov av att gå utöver SKR:s riktlinjer, fattas beslut av enhetschef.

Arvodet följer löneutvecklingen i vårdrörken som till exempel vårdare, barnskötare och behandlingsassistenter. Omräkning av arvodet sker varje år med den procentsats som motsvarar genomsnittlig löneökning för dessa yrkesgrupper, vilket genomförs av SKR. En annan faktor som påverkar arvodet är marknaden, hur tillgängligt det är att finna lämpade familjehem.

Arvodet är uppdelat på tre åldersklasser 0-12 år, 13-19 år samt vuxna. Om det är motiverat kan arvodet förändras när som helst under placeringen utifrån avtalet eller på grund av andra omständigheter.

För varje barn fastställs ett bestämt arvode per månad. Vid en nyplacering kan det ibland vara svårt att bedöma den placerades behov av insatser och därmed vilken arbetsinsats som kommer att krävas av familjehemmet. Inledningsvis kan då arvodet bestämmas för en begränsad period, till exempel tre månader. Efter det bör det finnas bättre förutsättningar att fastställa nivån på det fortsatta arvodet.

Barn som placeras i familjehem kan ha sociala problem, funktionsnedsättning eller andra vårdbehov av varierande omfattning. Det kan även finnas ett skyddsbehov. De rekommendationer till arvodering som SKR lämnar har tagit hänsyn till detta.

Rekommendationer gäller oavsett vilket lagrum som placeringen (SoL, LVU) eller insatsen (LSS) grundar sig på. Det kan förekomma att ett enskilt barn har så omfattande behov av vård och omsorg att det finns skäl att fastställa arvodet till en nivå som överstiger SKR:s

---

¹ [Cirkulär 25:52 Ersättningar och villkor vid familjehemsvård av barn, unga och vuxna, vårdnadsöverflyttningar med mera för år 2026 | SKR Webbfamilj | SKR](#)

rekommendationer. Som exempel kan nämnas omfattande funktionsnedsättning eller sjukdomar som gör att familjehemsuppdraget inte går att kombinera med förvärvsarbete.

I det följande lämnas exempel på förhållande som, ensamma eller tillsammans, kan kräva ökade arbetsinsatser och kunskaper vilket motiverar en höjning av arvodet inom ramen för rekommendationerna.

- Starkt utagerande beteende hos barnet eller den unge
- Starkt hämmat beteende: passivt, depressiv, ängslig, inbunden
- specifika skolproblem: skolk, anpassningsproblem, konflikter
- missbruk av beroendeframkallande medel
- negativt beteende: kriminalitet, asocialitet, vagabondering, prostitution
- fysisk och psykisk funktionsnedsättning, intellektuell funktionsnedsättning
- kroppslig sjukdom av kronisk karaktär, allergier, eksem och liknande som ställer krav på särskilda insatser
- omfattande kontakter med sjukvården, barn- och ungdomspsykiatri och myndigheter
omfattande kontakter med anhöriga eller andra närstående personer

Omständigheter som kan reducera arvodet och omkostnadsersättningen

Det förekommer att familjehem behöver avlastning i vården av barn som till följd av funktionsnedsättning, sjukdom eller liknande är särskilt vårdkrävande. Det är fråga om placeringar där barnet regelbundet kommer att vistas utanför familjehemmet.

När nämnden vid en nyplacering fastställer ersättningen till familjehemmet är detta en omständighet att beakta och kan medföra att såväl arvode som omkostnadsersättningen eller endera av dem bestäms till en lägre nivå än om barnet varit heltid i familjehemmet.

Frågan om reduktion av ersättningarna kan även uppkomma under en pågående placering. Det blir då fråga om en överenskommelse om hur barnets frånvaro påverkar familjehemets kostnader och arbetsinsats och därmed storleken på arvodet och omkostnadsersättningen.

Frågan om förändringar i ersättningarna kan bli aktuell när ett familjehemsplacerat barn ska gå i skolan på annat håll och behöver bo där under skoltid samtidigt som placeringen i familjehemmet behöver kvarstå.

Kompensation genom tillfällig föräldrapenning

I SKRs rekommendationer har hänsyn tagits till att alla barn kan drabbas av tillfälliga sjukdomar till exempel förkylningar och behöva ha en vuxen hemma hos sig. Familjehemets inkomstbortfall kompenseras då via den tillfälliga föräldrapenningen. Ansökan om tillfällig föräldrapenning görs hos Försäkringskassan. Kommunen behöver inte kompensera för resterande inkomstbortfall.

Omkostnadsersättning

Allmänt

Familjehemmen får göra avdrag i sin deklaration för den del av omkostnadsersättningen som överstiger 5 000 kronor per år. Staten bestämmer om eventuella begränsningar i rätten till avdrag för utgifter som uppkommer i samband med förvärvsinkomster.

Om en kommun betalar ut ersättning för tilläggskostnader behöver det finnas ett beslut som motiverar tilläggskostnaderna. Av motiveringen ska det framgå att det finns ett individuellt behov hos barnet som gör att du har kostnader som tillkommer utöver grundkostnaden. Det ska framgå vilka kostnader som ingår i ersättningen och hur de är beräknade. Det behöver däremot inte finnas kvitton på tilläggskostnader inom SKR:s rekommenderade schablonbelopp.

Omräkning av rekommendationerna sker årligen med prisbasbeloppet.

I de fall socialnämnden betalar en högre omkostnadsersättning än SKR:s rekommendation ska nämnden kunna redovisa den ekonomiska beräkning som ligger till grund för ersättningen. Beräkningen och skälet till den högre ersättningen ska dokumenteras i familjehemsakten. Familjehemmet ska kunna få en skriftlig information att lämna till Skatteverket avseende den ekonomiska beräkningen och skälen till den högre omkostnadsersättningen. En sådan uppgift lämnas utan att den placerades namn anges.

Den omkostnadsersättning som utbetalats ska redovisas på kontrolluppgiften till Skatteverket. Omkostnadsersättningen är inte sjukpenning- eller pensionsgrundande.

Principerna för omkostnadsersättningen

Omkostnadsersättning är till för att täcka de merkostnader som familjehemmet får när det tar emot barnet i sin familj. Ersättningen utgörs dels av en åldersfördelad schablon, som kallas grundkostnad, dels av tilläggskostnader som beräknas individuellt efter det placerade barnets eventuella speciella behov. Omkostnadsersättningen höjs när barnet fyller 13 år.

Omkostnadsersättningen följer kostnadsutveckling genom koppling till prisbasbeloppet. Konsumentverkets beräkningar av kostnader för olika hushåll och för barn i olika åldrar har beaktats vid beräkningen av omkostnadsersättningens storlek. Nivån är satt med beaktande av att de placerade barnen har stora behov.

Barnets grundkostnad

Grundkostnaden beräknas täcka barnets normala och löpande behov för försörjning och livsföring i övrigt. Den är lika för alla barn i åldersgruppen.

I grundkostnaden ingår kostnader för barnets livsuppehälle och del i de gemensamma hushållsutgifterna. Exempel på sådana utgifter är livsmedel, kläder, skor, personlig hygien, fickpengar, lek och fritid, förbrukningsvaror, möbler, husgeråd, textilier, TV, telefon och normalt slitage.

Omkostnadsersättningen inkluderar barnbidrag alternativt studiebidrag som ska dras av då det går direkt till familjehemmet alternativt ungdomen.

Ersättningen utgår från att familjehemmet tar emot barnet i sin befintliga bostad, vilket innebär att placeringen inte medför högre bostadskostnad eller högre hyra. Hänsyn har tagits till att familjehemmet får kostnader för ökad förbrukning av el, vatten och normalt slitage.

Om familjehemmet behöver byta till en större och dyrare bostad eller göra en ombyggnad kan ersättningen höjas med den merkostnad som uppkommer i form av högre hyra eller högre nettoutgift för ränta och drift i eget boende. Amorteringar på lån kan inte ersättas av kommunen utan blir en kapitaltillgång som tillkommer familjehemmet. Motsvarande gäller då familjehemmet avser att köpa en större bil.

Fickpengar

Veckopeng/månadspeng inbegrips i omkostnadsersättningen. Det finns ingen norm för hur stor vecko- eller månadspeng ska vara, det är viktigt för barnet att det blir jämställt med de andra barnen i familjen. Enligt Swedbank Privatekonomi (2025) är den genomsnittliga månadspeng för barn och unga:

7 år	80 kronor
8 år	100 kronor
9 år	100 kronor
10 år	120 kronor
11 år	200 kronor
12 år	240 kronor
13 år	300 kronor
14 år	400 kronor
15 år	500 kronor
16 år	1200 kronor
17 år	1250 kronor
18 år	1250 kronor

Barnbidrag och studiebidrag

Omkostnadsersättning minskas med barnbidrag eller studiebidrag om bidragen skrivs över till familjehemmet genom att en anmälan sker hos Försäkringskassan eller till CSN. Studiebidrag kan skrivas över med vårdnadshavarens samtycke. Om vårdnadshavaren inte samtycker och barnet vårdas med stöd av SoL krävs ytterligare underlag i form av delegationsordning kring vem som är behörig att begära ändring av betalningsmottagare eller nämndbeslut på vem utbetalningen ska ske till.

Vid vård enligt LVU (Lag om särskilda bestämmelser om vård av unga SFS (1990:5) kan socialnämnden skriva ett intyg/en framställan till CSN om att förälder inte ger sitt samtycke och till detta intyg bifogas Förvaltningsrättens beslut om vård enligt LVU. Se delegationsordningen för beslut om framställan.

Avtal och uppräknings varje år

Ett nytt avtal upprättas i början av uppdraget och skrivs sedan om varje år utifrån nya rekommendationer från SKR och nya bedömningar vad gäller omkostnadsersättningen. Avtal och beräkningsblanketter sparas i familjehemmets akt, inte i barnets akt. Det råder sekretess gentemot vårdnadshavare vilken ersättning familjehemmet får.

Barnet/ungdomens tilläggskostnader

Vid familjehemsplacering finns det två tilläggskostnader, *återkommande varje månad* och de som är av *engångskaraktär*. Vårdplan och genomförandeplan bör vara grund för beslut om ersättningar.

Lönebortfall

Vid en placering kan det finnas behov av att en av familjehemsföräldern är hemma med barnet under en tid, hur lång den tiden är ska utgå från barnets behov. Detta för att barnet ska ges möjlighet till att knyta an till familjehemmet, är det ett mindre barn som placeras bör barnet ges tid att knyta an till familjehemmet. Något som oftast påverkar inledningsvis i en placering är när barnet kan börja i förskola/skola. Det här medför i sig att socialnämnden behöver betala inkomstbortfall till den familjehemsförälder som är hemma med barnet. Vid lönebortfall förlorar familjehemsföräldern ersättning för semesterdagar vilket ska betalas av socialnämnden utifrån att det är en påverkan för familjehemsföräldern i relation till att den behöver vara hemma med barnet.

Kostnader återkommande varje månad

Barnomsorgsavgift/fritidsavgift

Underlag om att det finns barnomsorgsavgift/fritidsavgift ska lämnas in månadsvis. Familjehemssekreteraren ska sedan lägga in denna post månatligt i omkostnadsersättningen. Behöver framgå av inlämnat underlag under vilken period det avser och om det är samma summa varje månad för att rätt ersättning ska utgå.

Busskort

Busskort kan i regel beviljas för resor till och från skolan om skolan inte betalar det. För att bevilja busskort behöver bedömning göras om det är rimligt utifrån till exempel avståndet från hemmet till skolan eller om det finns några andra skäl att bevilja busskort.

Ersättning utgår med den faktiska kostnaden månadsvis.

Kostnad för mobiltelefonabonnemang

En månatlig ersättning för samtalskostnader kan beviljas i samråd med familjehemmet och i dialog mellan familjehems-/barnsekreterare. En bedömning bör ske utifrån barnets ålder och mognad. Ersättning bör uppgå till högst 178 kr - 0,3 % av basbeloppet per månad.

Kostsamma fritidsaktiviteter

Enligt SKRs rekommendationer ska placerade barn ha samma standard som övriga barn/ungdomar i familjen. Barn kan ha en kostsam aktivitet där avgiften är av återkommande karaktär, exempelvis ishockey, balett, ridning eller utförsåkning. Ersättningen för fritidsaktivitet bör uppgå till högst 592 kr - 1 % av basbeloppet per månad. En individuell bedömning måste dock ske.

Resekostnader (vid umgängesresor, läkarbesök och särskilda fritidsaktiviteter)

Ett familjehem har som uppdrag att vara barnet till hjälp för att allmänna kommunikationer saknas eller för att barnet inte klarar av att åka till olika platser själv. Det kan även avse umgängesresor där barnet ska träffa sina föräldrar, eller någon i deras nätverk som är viktiga för dem. Om det är bestämda dagar för umgänge exempelvis varje månad kan kostnaderna läggas in månatligt.

Föräldrarnas resor bekostas av dem själva. Har föräldrar/vårdnadshavare försörjningsstöd kan de ansöka om umgängesresor i den kommunen som förälder/vårdnadshavare är folkbokförd.

Specialkost (behöver styrkas med ett intyg från läkare)

I de fall där barn är i behov av specialkost av olika skäl behöver det styrkas med intyg från läkare. Detta för att ett tillägg kommer att läggas på omkostnadsersättningen för den extra kostnad som det kan innebära. Intyget från läkare behöver vara aktuellt. Detta då allergi exempelvis kan försvinna med åldern. Om en allergi har funnits när barnet var två år är det inte ingen självklarhet att det är kvar i tonåren.

Återkommande medicinering som inte ingår i högkostnadsskyddet

Mediciner som inte ingår i högkostnadsskyddet eller som är receptfria, men som för barnet är nödvändigt ska räknas in i omkostnadsersättningen. Det behöver dock styrkas med intyg från läkare att medicin inte kan ersättas med medicin som ingår i högkostnadsskyddet.

Riktlinjer för tilläggskostnader av engångskaraktär

Basutrustning kläder

Socialnämnden ansvarar för att de som placeras i familjehem är utrustade med de kläder som behövs för den närmaste årstiden. Barnet kan även ha behov av leksaker, fritidsutrustning och liknande för att finna sig till rätta och få en meningsfull tillvaro och trivsel. Vad som ska köpas beror på hur ett visst barns behov ser ut, vad barnet redan har och hur länge placeringen förväntas pågå. I första hand ska de biologiska föräldrarna stå för att barnen är utrustade när de placeras. Det kan vara lämpligt att barnet och familjehemmet, i samråd med socialtjänsten, gemensamt planerar vad som ska köpas.

Sommar: Maximalt 2.960 kr - 5 % av basbeloppet. Vad som ska köpas beror på hur ett visst barns behov ser ut, vad barnet redan har och hur länge placeringen förväntas pågå.

Vinter: Maximalt 4.144 kr - 7 % av basbeloppet. Vad som ska köpas beror på hur ett visst barns behov ser ut, vad barnet redan har och hur länge placeringen förväntas pågå.

Övrig basutrustning

Familjehemmet behöver eventuellt utrusta det rum som barnet ska bo i. Barnet behöver utrustning för att sova, förvara kläder, leksaker med mera. Skolbarn behöver plats för läsläsning. Vilken utrustning som behöver skaffas får bedömas utifrån vad som finns, vad barnet behöver utifrån sin ålder och intressen och hur länge placeringen beräknas pågå.

Kostnaden för den beviljade extra utrustningen betalas till familjehemmet, som gör inköpet och redovisar sedan med kvitton. Om familjehemmet har svårt att lägga ut för kostnaden kan kostnadsförslag upprättas och utbetalning kan ske och kvitton lämnas in senare. Inköpen är till barnet och tillfaller därför också barnet vid en flytt.

- Barn 0-12 månader. Maximalt 12.432 kr - 21 % av basbeloppet. Skötbord, säng med utrustning, ligg-/sittvagn, barnstol till matbord, förvaring för kläder.
- Barn 1-3 år. Maximalt 11.248 kr - 19 % av basbeloppet. Bilbarnstol, säng med utrustning, ligg-/sittvagn, barnstol till matbord, förvaring av kläder.
- Barn 4-6 år. Maximalt 8.288 kr - 14 % av basbeloppet. Bilbarnstol/-kudde, säng med utrustning, eventuell barnstol till matbord, förvaring av kläder.
- Barn 7-12 år. Maximalt 7.696 kr - 13 % av basbeloppet. Bilkudde, säng med utrustning, skrivbord och skrivbordsstol, förvaring av kläder.
- Ungdom 13-20 år. Maximalt 7.696 kr - 13 % av basbeloppet. Säng med utrustning, skrivbord och skrivbordsstol, förvaring av kläder.

Cykel

Det kan anses rimligt att ett barn behöver 3 cyklar under uppväxten (2 barncyklar och en vuxencykel). Maximalt 8.880 kr - 15 % av basbeloppet beviljas totalt för samtliga tre cyklar. Rekommendation är ett maximalt bevilja 3.552 kr - 6 % av basbeloppet för en vuxencykel och 2.664 kr - 4,5 % av basbeloppet för en barncykel. Försäkring ska utnyttjas om behov av ny cykel förorsakas av olycka/stöld.

Dator

Dator med internetuppkoppling bör ingå i hemutrustning och hänsyn ska särskilt tas till behoven hos barn och ungdomar som går i skolan och även till barn vars intresse är datorspel. Bidrag till dator kan beviljas om barnet har behov av detta, exempelvis för barn som har behov av dator i sitt skolarbete. Bidrag bör uppgå till högst 5.920 kr - 10 % av basbeloppet. Bidrag till dator bör beviljas vid maximalt ett tillfälle under uppväxten. Rimlighetsbedömningar måste dock göras gällande om fler än en dator ska beviljas utifrån barnets/ungdomens behov. Försäkring ska utnyttjas om behov av ny dator förorsakas av olycka/stöld.

Fritidsaktiviteter

Utlägg för fritidsaktiviteter ingår i grundomkostnadsersättningen. Om barnet har en dyrare fritidsaktivitet kan utbetalning göras utifrån rimlighet och bör inte överstiga 5.920 kr - 10 % av basbeloppet. En rimlig bedömning kan vara att barnet endast har en kostnadskrävande aktivitet där kostnader inte täcks av omkostnadsersättningen. Genomförandeplan kan ligga till grund för hur barnets behov vad som gäller fritidsaktiviteter ska planeras.

Glasögon och linser

Kostnadsförslag ska inhämtas, där den medicinska grunden till barnets behov av de aktuella glasen framgår. Barn och unga får ett bidrag till glasögon för den synnedläggelse de har, det kallas glasögonbidrag. Bidraget gäller till och med att barnet fyller 19 år. Kostanden för glasögon ingår inte i omkostnadsersättningen.

Varje region bestämmer själv bidragets storlek. I Västra Götaland är det 800 kronor eller 1600 kronor/barn/år beroende på synfel. Den kostnad som överstiger bidraget ersätts av socialtjänsten. Information om kostnader kan hittas på www.1177.se.²

Körkort för bil

En individuell bedömning kan göras avseende ersättning för körkortstillstånd, handledarutbildning och bevilja en schablonkostnad på 2.960 kr - 5 % av basbeloppet för bensin till övningskörning. Familjehemmet bör uppmuntras tidigt i placeringen att spara till ett körkort.

Mopedkort

En individuell bedömning kan göras avseende ersättning för mopedkort, ungdomen ska köra upp med körlärare och även genomföra teoriprovet.

Läger

Kan beviljas om lägret ingår i fritidssysselsättning som barnet har eller är en överenskommen aktivitet för att nå vissa mål i Genomförandeplanen. Ett läger/år bör vara skäligt. Rimligt är att beloppet inte överskrider 2.960 kr - 5 % av basbeloppet. Kostnader i samband med klassresor/skollägerveckor bör ingå i omkostnadsersättningen.

Mobiltelefon

Bidrag med högst 3.552 kr - 6 % av basbeloppet kan ges till telefon. Bidraget kan beviljas i samråd med familjehemmet och i dialog mellan familjehems-/barnsekreterare. En bedömning bör ske utifrån barnets ålder och mognad. Bidrag till mobiltelefon bör maximalt beviljas vid två tillfällen under uppväxten. Rimlighetsbedömning måste dock göras gällande om fler än

---

² [Glasögonbidrag för barn och unga i Västra Götaland - 1177 Vårdguiden](#)

två mobiltelefoner ska beviljas utifrån barnets/ungdomens behov. Försäkring ska utnyttjas om behov av ny mobiltelefon förorsakas av olycka/stöld.

Moped/EU-moped

Maximalt 8.880 kr - 15 % av basbeloppet (inkluderar även bidrag till försäkring, hjälm och körkort) beviljas endast i undantagsfall vid särskilda skäl och anses som ett bidrag till kostnaden. Särskilda skäl kan vara att ungdomen bor i ett familjehem som medför att det behövs en moped för att barnet ska kunna transportera sig till kompisar och fritidsaktiviteter. Försäkring ska utnyttjas om behov av ny moped/EU-moped förorsakas av olycka/stöld. Familjehemssekreteraren ska uppmuntra familjehemmet att spara till kostnad för moped.

Pass

Vid behov av pass exempelvis om en placering görs i ett familjehem som reser ska barnets beviljas den faktiska kostanden för ett pass. OBS vårdnadshavare måste medverka i passansökan.

Semesterresor

När socialnämnden gör en placering i familjehem finns oftast information om familjehemmets resvanor. Det barn som är placerat i familjehemmet ska vara en del av familjen i familjehemmet och därmed ges möjlighet att följa med vid resor. Beroende på när den första resan sker med familjehemmet behöver en bedömning göras om socialnämnden behöver ersätta del av resan eller hela resan. Vid en längre placering ska socialnämnden betala ut ersättning som maximalt uppgår till 8.880 kr - 15 % av basbeloppet, resterande del av kostanden bekostas av familjehemmets omkostnadsersättning. Familjehemmet bör i god tid delge handläggaren sina semesterplaner och därefter redovisa kvitto för resan för att erhålla ersättningen.

Kommunen bör maximalt bevilja ersättning för resor vid ett tillfälle under en tvåårsperiod. Eftersom kostnader för resor för ungdomar i regel är dyrare än resor för små barn bör ersättningsbeloppet anpassas efter det. Ersättningsbelopp per ersättningstillfälle bör dock maximalt uppgå till 8.880 kr - 15 % av basbeloppet. För att täcka resterande kostnader bör familjehemmet använda en del av omkostnadsersättningen. Mat under resan bekostas genom familjehemmets ordinarie omkostnadsersättning och ingår således inte i ersättningsbelopp. Familjehemmet bör i god tid delge handläggaren sina semesterplaner och därefter redovisa kvitto för resan för att erhålla ersättningen.

Skolresor

Om barnet eller ungdomen folkbokförts i familjehemmet är det den kommun där barnet bor som ska betala skolresorna. För barn som är jourplacerade tillfälligt kan placeringskommunen behöva betala för skolskjuts till dess att barnets placering blir mer varaktig eller till dess folkbokföringen är ordnad.

Sportutrustning

Maximalt 3.552 kr - 6 % av basbeloppet kan vara rimligt att bidra med till sportutrustning såsom skidor, snowboard med mera. Rimlighetsbedömningar måste göras hur ofta sportutrustningar ska beviljas utifrån barnets/ungdomens behov. Kostnader till viss sportutrustning till exempel skor, träningskläder och liknande kan ingå i omkostnadsersättningen. Försäkring ska utnyttjas om behov av ny sportutrustning förorsakas av olycka/stöld.

Studenten

Det är rimligt att socialnämnden ersätter vissa av de särskilda kostnader som uppstår i samband med studenten. Om ungdomen önskar dyrare alternativ än dem som ersätts bör ungdomen i god tid inför studenten erhålla information om att denne bör upprätta ett sparande för att bekosta dessa. Socialnämnden bör maximalt bevilja:

- 2.368 kr - 4 % av basbelopp till examenskläder (klänning, kostym, skor, accessoarer med mera)
- 2.960 kr - 5 % av basbelopp till bal (biljett, klänning, kostym, skor, accessoarer med mera)
- 2.960 kr - 5 % av basbelopp till mottagning/middag
- Faktisk kostnad gällande studentmössa
- Faktisk kostnad gällande transport/lastbil till klassen

Utrustning inför placering

Det är inte möjligt att ha generella rekommendationer när det gäller nivån på olika tilläggskostnader som kan bli aktuella. Det kan till exempel vara fråga om inköp av cykel, moped, mobiltelefon, surfplatta eller en dator. I det fall barnet har egna tillgångar, till exempel pengar på ett spärrat konto, bör kontakt tas med överförmyndaren för att få pengar till den extra utrustning som barnet behöver. Behovet kan även tillgodoses genom att nämnden beviljar kostnaderna för sådana inköp. Denna extra utrustning tillhör barnet vid en eventuell flytt från familjehemmet.

Ungdom som fyller 18 år och/eller bor stadigvarande i ett familjehem

Förberedelser inför 18-årsdagen

Socialnämnden har ett ansvar för ungdomar som är på väg att flytta ut från sitt familjehem. Det är av stor vikt att handläggande socialsekreterare börjar förbereda familjehem och ungdom minst ett år innan 18-års ålder om hur framtiden ska planeras för den unge och där ekonomin och egen försörjning blir ett naturligt inslag. Ungdomen bör få ta mer eget ansvar för hushållning och ekonomi utifrån ålder och mognad.

Familjehemsvård under gymnasietiden

En grundläggande riktlinje bör vara att ungdomen ska bo kvar i familjehemmet till dess att ungdomen har gått ut gymnasiet och kan försörja sig själv. För ensamkommande barn flyttas ansvaret efter att barnet fyllt 18 år över till Migrationsverket.

Föräldrars underhållsskyldighet under gymnasietiden

Föräldrarnas underhållsskyldighet kvarstår till dess barnet är klar med grundutbildning (grundskola samt gymnasiestudier). Dock längst till 21 år.

Ungdom som sommarjobbar och bor kvar i familjehemmet

Ungdomar med studiebidrag som sommarjobbar under sommaren bör få behålla sin ferielön.

Ungdom som arbetar och bor kvar i familjehemmet

Om ungdomen arbetar och bor kvar i familjehemmet bör ungdomen betala för sin egen försörjning. Om vårdbehovet är uppfyllt och den unge bor kvar i familjehemmet kan familjehemsplaceringen övergå till en inackordering i familjehemmet. Arvode och omkostnad upphör då och ungdomen betalar en hyra och står för sina egna kostnader. Man kan med fördel använda sig av konsumentverkets rekommendationer'' vad en ungdom beräknas betala om det bor hemma''.

Ungdom som har barnpension/aktivitetsersättning och bor kvar i familjehemmet

Ungdomar som har barnpension har andra förutsättningar än andra ungdomar utan egna medel. Efter 18 års ålder förfogar de själva oftast över sina egna medel. Viktigt att man för diskussion innan 18-årsdagen om hur de ska användas. Bra att rekommendera att lägga undan pengar inför en utflytt ur familjehemmet. Vissa ungdomar har rätt till aktivitetsersättning från det att de är 19 år. De måste själva ansöka om ersättningen hos Försäkringskassan.

Ekonomiskt bistånd

Ofta får ungdomar ekonomiskt stöd av föräldrar när de flyttar hemifrån. De placerade har sällan det stödet, varav deras ekonomiska situation kan vara sårbar. Ekonomiskt bistånd bör ges till sådant som andra ungdomar får som en självklarhet. Vid utflytt till eget boende bör placeringskommunen bistå med en första utrustning till bostaden.

Privata placeringar

Privata placeringar är placering där barnets föräldrar har bestämt att deras barn ska bo i ett annat hem. Medgivande måste inhämtas från socialnämnden i placerade kommunen. Barnet folkbokförs i vistelsekommunen och övrigt stöd ska ges via vistelsekommunen. Arvode och omkostnadsersättning utges inte i privata placeringar. Familjehem och föräldrar får komma överens om hur försörjning ska ordnas för ungdomen.

Vårdnadsöverflyttningar

Vid vårdnadsöverflyttning kan familjehemmet om en biologisk förälder avlidit använda barnpension för barnets omkostnader och omkostnadsersättningen minskas med motsvarande belopp. Familjehemmet informeras om att ansöka om bidragsförskott hos Försäkringskassan. Bidragsförskottet minskas från omkostnadsdelen. Så även barnbidrag/studiebidrag.

Vid vårdnadsöverflyttningar ska biologiska föräldrar bidra till barnets försörjning genom underhåll som uträknas av Försäkringskassan.

Generell information om samtliga ersättningar

A-kassa

Eftersom familjehemsföräldrar är arvoderade uppdragstagare åt socialnämnden och inte anställda omfattas de inte av arbetslöshetsförsäkringen. De har därför inte rätt till ersättning från a-kassan.

Barnbidrag

Bestämmelserna om rätten till barnbidrag finns i 16 kap. socialförsäkringsbalken. Enligt bestämmelserna där har Försäkringskassan möjlighet att besluta att barnbidraget ska betalas ut till familjehemsföräldrar eller till socialnämnden. Om socialnämnden begär det får pengarna betalas ut till familjehemsföräldrarna. Omkostnadsersättning som utgår till familjehemmet minskas med motsvarande summa eftersom kläder och liknande redan är inräknat under rubriken livsuppehälle i omkostnadsersättningen. Det familjehemsplacerade barnet berättigar inte flerbarnstillägg.

Barnpension

Barn har rätt till barnpension om den enda eller båda föräldrarna är avlidna. Rätten till barnpension eller efterlevnadstöd för barn regleras genom bestämmelser i 78-79 kap. socialförsäkringsbalken. Barnet kan eventuellt även ha pension från annat håll, exempelvis en privat pensionsförsäkring. Socialnämnden har inte rätt att uppbära pensionsförmåner för placerade barn. Pengarna ska gå till barnet och förvaltas av barnets juridiska företrädare, vanligtvis en särskilda förordnad vårdnadshavare.

Bostadsbidrag

Familjehemmet kan enligt socialförsäkringsbalken vara berättigat till bostadsbidrag för det placerade barnet. Närmare upplysningar om aktuella regler för bostadsbidrag finns hos Försäkringskassan.

Ekonomisk ersättning

Eftersom familjehemsföräldrar är uppdragstagare och inte anställda av socialnämnden finns det inget kollektivavtal som reglerar ersättning. Ersättningen till familjehem betalas ut i form av en omkostnadsersättning och ett arvode. Omkostnadsersättningen ska täcka de kostnader

som den nya familjemedlemmen medför. Arvodet varierar i storlek beroende på hur omfattande arbetsinsatsen och tidsåtgången bedöms vara utifrån barnets behov. Familjehem är uppdragstagare, vilket bland annat betyder att ersättning ska betalas ut i form av arvode och inte i form av vårdnyngsavgift till ett eventuellt företag som familjehemmet kan ha. Även om familjehemmet har F-skattsedel får inte socialtjänsten betala ersättningen till företaget. Arvodet kan fördelas mellan familjehemsföräldrarna och utbetalas till en av dem enligt deras önskemål. Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) utfärdar rekommendationer om hur hög ersättning bör vara. På SKR:s webbplats www.skr.se finns mer information om vad som gäller kring ersättningen.

Försäkringar

Försäkringskyddet för både barn och familjehem kan behöva regleras i avtalet som upprättas i samband med placeringen. Familjehemmet kan behöva kontrollera och se till att deras hemförsäkring även omfattar det placerade barnet och kommunen kan behöva ta ställning till vad som ska gälla i fråga om självrisker i familjen försäkringar. Familjehemsföräldrar omfattas inte av sådana kollektiva försäkringar avseende olycksfall och arbetsskada som kommunens anställda gör eftersom man inte är anställd utan har ett personligt uppdrag. Därför kan familjehemmet behöva komplettera sitt försäkringskydd. Kommunen har en försäkring som täcker alla placerade barn.

Pension

Arvodet som utgår för familjehemsuppdraget är enligt 59 kap 3 § socialförsäkringsbalken pensionsgrundande.

Sjukpenning

Familjehemmets arvode är enligt 27 kap. socialförsäkringsbalken sjukpenninggrundande. Kommunen betalar inte ut någon sjuklön till familjehemmet eftersom det inte föreligger något anställningsförhållande. För att få sjukpenning måste familjehemmet sjukanmäla sig direkt till Försäkringskassan.

Studiehjälp

Bestämmelser om studiehjälp finns i studiestödslagen. Studiehjälp består av studiebidrag, inackorderingstillägg och extra tillägg. Det betalas som längst ut till och med det första kalenderhalvåret det året då den studerande fyller 20 år. Studiehjälp betalas liksom barnbidrag ut till vårdnadshavaren eller till den studerande om han eller hon är myndig. Om det finns särskilda skäl kan studiehjälp för en omyndig betalas ut till socialnämnden eller till familjehemmet.

Underhållsbidrag och underhållsstöd

Om ett barn genom socialnämnden försorg får vård i ett annat hem än det egna är föräldrarna skyldiga att i skälig utsträckning bidra till kommunens kostnader. Socialnämnden får i sådana

fall, enligt 8 kap. 1 § andra stycket SoL, uppbära underhållsbidrag som avser barnet. En förälder som uppbär underhållsstöd från Försäkringskassan har inte rätt till det för sådan kalendermånad då barnet under hela månaden har vårdats i familjehem.

Generell information

Generell information som kan vara bra att veta vid en placering i familjehem. Informationen är taget från socialstyrelsen "Ett hem att växa i, familjehemmets bok. Grundutbildning för jour- och familjehem" (Socialstyrelsen).

Sparande och barnets ekonomiska tillgångar

När ett barn familjehemsplaceras fortsätter vårdnadshavaren att förvalta barnets eventuella egendom. Sparkapital och olika utbetalningar till barnet kan fortfarande tillfalla vårdnadshavaren. Om förhållandena talar för att barnets föräldrar inte kommer att förvalta barnets tillgångar på ett tillfredsställande sätt ska socialnämnden enligt socialtjänstförordningen anmäla detta till överförmyndaren i den kommun där barnet är folkbokfört. Överförmyndaren kan då utse en förmyndare eller god man för barnet och spärra barnets konto så att pengar inte kan tas ut utan överförmyndarens tillstånd. Vårdnadshavare även när barnet är familjehemsplacerat kvarstår i de allra flesta fall som vårdnadshavare. Om vårdnadshavaren dör tillsätts en särskild förordnad vårdnadshavare, som då träder in i föräldrarnas ställe. Vårdnadshavarens ansvar och rättighet regleras i föräldrabalken. När barnet är omhändertaget i enlighet med LVU är vårdnadshavarens bestämmanderätt till viss del inskränkt.